

ZAKON

O AZILU

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom propisuju se principi, uslovi i postupak za davanje azila, priznavanje statusa izbjeglice i odobravanje dodatne i privremene zaštite, organi nadležni za odlučivanje, prava i obaveze lica koja traže azil, kojima je priznat status izbjeglice i odobrena dodatna ili privremena zaštita, kao i razlozi za prestanak i ukidanje statusa izbjeglice i dodatne zaštite i prestanak privremene zaštite u Republici Crnoj Gori (u daljem tekstu: Crna Gora).

Davanje azila

Član 2

Strancu se garantuje pravo na podnošenje zahtjeva za dobijanje azila u Crnoj Gori.

Azil se daje strancima kojima je potrebna međunarodna zaštita u skladu sa Konvencijom o statusu izbjeglica iz 1951. godine, Protokolom o statusu izbjeglica iz 1967. godine, Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine i drugim ratifikovanim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, saglasno ovom zakonu.

Status izbjeglice priznaje se strancu ako se, po njegovom zahtjevu za dobijanje azila, utvrdi da je opravdan strah od progona zbog njegove rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih mišljenja u državi porijekla i zbog toga ne može ili ne želi da koristi zaštitu države porijekla.

Dodatna zaštita, kao dopunska zaštita izbjeglica u skladu sa dokumentima o ljudskim pravima, odobrava se strancu koji ne ispunjava uslove za priznavanje statusa izbjeglice, a koji bi, u slučaju povratka u državu porijekla ili drugu državu, bio prodrovrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju ili bi njegov život, bezbjednost ili sloboda bili ugroženi nasiljem opštih razmjera, spoljnom agresijom, unutrašnjim sukobima, masovnim kršenjima ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu.

Privremena zaštita je hitna i izuzetna mjera kojom se strancima obezbjeđuje zaštita u slučaju masovnog, iznenadnog ili očekivanog dolaska iz države u kojoj su njihov život, bezbjednost ili sloboda ugroženi nasiljem opštih razmjera, spoljnom agresijom, unutrašnjim sukobima, masovnim kršenjem ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu, a zbog masovnog dolaska ne postoji mogućnost da se sprovede postupak po pojedinačnim zahtjevima za utvrđivanje statusa izbjeglice.

Primjena drugih zakona

Član 3

Odredbe zakona o opštem upravnom postupku primjenjuju se u postupku azila, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Odredbe zakona kojim se uređuje boravak stranaca ne mogu se primjenjivati od podnošenja zahtjeva za dobijanje azila do donošenja konačne odluke.

Smatra se da je stranac odustao od zahtjeva za odobrenje boravka, podnijetog prema odredbama zakona iz stava 2 ovog člana, ako je podnio zahtjev za dobijanje azila.

Značenje izraza

Član 4

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) azil je pravo na boravak i zaštitu stranca kojem je, na osnovu odluke organa koji je odlučivao o zahtjevu za dobijanje azila, priznat status izbjeglice ili odobren drugi oblik zaštite saglasno ovom zakonu;
- 2) stranac je lice koje nije crnogorski državljanin, bilo da je državljanin druge države ili lice bez državljanstva;
- 3) zahtjev za dobijanje azila je podnesak kojim stranac traži azil;
- 4) lice koje traži azil je stranac koji podnese zahtjev za dobijanje azila na teritoriji Crne Gore od dana podnošenja zahtjeva do donošenja konačne odluke;
- 5) izbjeglica je stranac koji se, zbog opravdanog straha da će biti progonjen zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih mišljenja, ne nalazi u državi porijekla i nije u mogućnosti ili zbog straha ne želi da se stavi pod zaštitu te države ili stranac bez državljanstva koji se nalazi izvan države u kojoj je imao mjesto stalnog boravka i koji ne može ili zbog straha ne želi da se vrati u državu porijekla;
- 6) lice kojem je priznat status izbjeglice je stranac koji se nalazi na teritoriji Crne Gore, za kojeg nadležni organ utvrdi da je njegov strah od progona u državi porijekla zbog rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih mišljenja opravdan i zbog toga ne može ili ne želi da koristi zaštitu države porijekla;
- 7) maloljetno lice bez pratnje je stranac mlađi od 18 godina života, koji je ostao bez pratnje oba roditelja ili staratelja prije ili nakon dolaska u Crnu Goru, sve dok ne bude stavljen pod starateljstvo;
- 8) punoljetno poslovno nesposobno lice je stranac stariji od 18 godina života, koji je odlukom suda potpuno ili djelimično lišen poslovne sposobnosti;
- 9) lice kojem je odobrena dodatna zaštita je stranac koji ne ispunjava uslove za priznavanje statusa izbjeglice, kojem se odobrava boravak i zaštita, jer bi u državi porijekla ili drugoj državi bio podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju ili bi njegov život, bezbjednost ili sloboda bili ugroženi nasiljem opštih razmjera, spoljnom agresijom, unutrašnjim sukobima, masovnim kršenjima ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu;
- 10) lica kojima je odobrena privremena zaštita su stranci kojima se izuzetno obezbjeđuje zaštita u slučaju masovnog, iznenadnog ili očekivanog dolaska iz države u kojoj su njihov život, bezbjednost ili sloboda ugroženi nasiljem opštih razmjera, spoljnom agresijom, unutrašnjim sukobima, masovnim kršenjem ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu, a zbog masovnog dolaska ne postoji mogućnost da se sprovede postupak po pojedinačnim zahtjevima za utvrđivanje statusa izbjeglice;
- 11) država porijekla je država ili države čije državljanstvo stranac ima ili u kojoj je lice bez državljanstva imalo mjesto stalnog boravka;
- 12) zajednica podrazumijeva građane Crne Gore na određenom području.

II. OSNOVNI PRINCIPI

Supsidijarna zaštita

Član 5

Ako organ, nakon sprovedenog postupka po zahtjevu za dobijanje azila, utvrdi da nijesu ispunjeni uslovi za priznavanje statusa izbjeglice, obavezan je da utvrdi da li su ispunjeni uslovi za odobravanje drugog oblika zaštite saglasno ovom zakonu.

Zabrana vraćanja ili protjerivanja

Član 6

Lice kojem je azil dat ili kojem je azil prestao ili je ukinut ne smije biti vraćeno ili protjerano na granicu države u kojoj bi:

- 1) njegov život ili sloboda bili ugroženi zbog rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih mišljenja;
- 2) mogao biti izložen mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju;
- 3) njegov život, bezbjednost ili sloboda bili ugroženi nasiljem opštih razmjera, spolnom agresijom, unutrašnjim sukobima, masovnim ugrožavanjem ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu.

Na prava iz stava 1 ovog člana ne može se pozvati lice za koje postoje ozbiljni razlozi da se smatra da ugrožava bezbednost Crne Gore ili, nakon što je pravosnažnom presudom osuđeno za teško krivično djelo, predstavlja opasnost za zajednicu, osim u slučaju iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

Nakon utvrđivanja uslova iz stava 1 tačka 2 ovog člana, licu se odobrava boravak u skladu sa zakonom kojim se uređuje boravak stranaca.

Nediskriminacija

Član 7

U postupku davanja azila zabranjena je diskriminacija po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, boje, pola, nacionalnosti, društvenog porijekla ili rođenja, vjere, političkih ili drugih mišljenja, države porijekla, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti, psihičkog ili fizičkog invaliditeta.

Povjerljivost i zaštita podataka

Član 8

Povjerljivi su i predstavljaju službenu tajnu svi lični podaci iz pojedinačnog zahtjeva za dobijanje azila, kao i sve izjave, objašnjenja i podaci iz isprava koji se saznaju ili upotrijebe tokom postupka.

Organi koji vode postupak, drugi organi i lica koja učestvuju u postupku obavezni su da lične podatke koje prikupe ili saznaju u toku postupka čuvaju u skladu s ratifikovanim međunarodnim ugovorima, propisima o zaštiti ličnih podataka i ovim zakonom.

Organi i lica iz stava 2 ovog člana obavezni su da obezbijede da izjave, objašnjenja i podaci iz isprava iz stava 1 ovog člana ne dođu u posjed organa države porijekla lica koje traži azil.

Visokom Komesarijatu Ujedinjenih nacija za izbjeglice (u daljem tekstu: Visoki komesarijat) omogućuje se neometan pristup licima koja traže azil, njihovim dosijeima, informacijama i statističkim podacima.

Jedinstvo porodice

Član 9

U postupku davanja azila preduzeće se mjere za očuvanje jedinstva porodice, uz saglasnost lica koje traži azil.

Nekažnjavanje za nezakoniti ulazak ili boravak

Član 10

Neće se kazniti za nezakonit ulazak ili boravak lice koje traži azil i koje je direktno došlo iz države u kojoj su njegov život ili sloboda bili ugroženi u smislu člana 2 ovog zakona, ako bez odlaganja podnese zahtjev za dobijanje azila i iznese razloge, priznate kao valjane, njegovog nezakonitog ulaska ili boravka.

Lice iz stava 1 ovog člana neće se lišiti slobode, osim kada je to propisano zakonom.

Zaštita lica sa posebnim potrebama

Član 11

U postupku davanja azila vodiće se računa o posebnim potrebama maloljetnih lica, lica potpuno ili djelimično lišenih poslovne sposobnosti, maloljetnih lica bez pratnje, lica sa psihičkim ili fizičkim invaliditetom, starih lica, trudnica, samohranih roditelja sa maloljetnom djecom, lica koja su bila izložena mučenju, silovanju ili drugim teškim oblicima psihičkog, fizičkog ili seksualnog nasilja i drugih ugroženih lica.

Odredbe koje se odnose na pol

Član 12

Prema licu koje traži azil, u svim fazama postupka, postupa se na način koji uvažava njegov pol.

Lice koje traži azil ima pravo na komunikaciju sa službenim licem i prevodiocem istog pola.

Lice ženskog pola, koje je u pratnji lica muškog pola, obavještava se o pravu na podnošenje ličnog zahtjeva za dobijanje azila.

Poštovanje pravnog poretka

Član 13

Lice koje traži ili koje je dobilo azil obavezno je da se pridržava Ustava, zakona, drugih propisa i ratifikovanih međunarodnih ugovora i da postupa po mjerama nadležnih organa.

Ograničenje političkog djelovanja

Član 14

Licu koje traži ili koje je dobilo azil zabranjeno je osnivanje, učestvovanje i pomaganje političkih i drugih organizacija koje svojim djelovanjem ugrožavaju bezbjednost i javni poredak Crne Gore ili su njihovi ciljevi suprotni načelima međunarodnog prava.

Dobrovoljni povratak

Član 15

Licima kojima je priznat status izbjeglice ili odobren drugi oblik zaštite, koja se dobrovoljno vraćaju u državu porijekla ili treću državu, nadležni organi mogu obezbijediti pomoć.

Po prestanku ili ukidanju statusa izbjeglice i dodatne zaštite ili prestanku privremene zaštite, Kancelarija iz člana 19 stav 2 ovog zakona može, u saradnji sa Visokim komesarijatom, organizovati dobrovoljni povratak u državu porijekla ili treću državu.

Prestanak zaštite

Član 16

Odluka o prestanku ili ukidanju statusa izbjeglice i dodatne zaštite može se donijeti samo nakon sprovedenog postupka i utvrđivanja jednog od razloga za prestanak ili ukidanje zaštite propisanih ovim zakonom.

Pravna zaštita

Član 17

Protiv svake odluke prvostepenog organa koji vodi postupak može se izjaviti žalba. Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja prvostepene odluke, ako ovim zakonom nije određen kraći rok.

Protiv odluke drugostepenog organa ne može se pokrenuti upravni spor.

Saradnja sa Visokim komesarijatom

Član 18

Prvostepeni i drugostepeni organ iz člana 17 ovog zakona saraduju sa Visokim komesarijatom u svim fazama postupka davanja azila i dostavljaju obavještenja i statističke podatke o licima koja traže ili kojima je dat azil i primjeni Konvencije o statusu izbjeglica i drugih međunarodnih dokumenata koji se odnose na izbjeglice, kao i zakone i druge propise koji se primjenjuju ili će se donijeti.

III. ORGANI NADLEŽNI ZA ODLUČIVANJE I ZBRINJAVANJE

Kancelarija za azil

Član 19

Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove (u daljem tekstu: Ministarstvo) vodi prvostepeni postupak, prima zahtjeve i donosi odluke po zahtjevima, vodi postupak i donosi odluke o prestanku i ukidanju azila i obavlja druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Poslove iz stava 1 ovog člana obavlja posebna organizaciona jedinica Ministarstva - kancelarija za azil (u daljem tekstu: Kancelarija).

Odluka po zahtjevu za dobijanje azila donosi se u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, ako ovim zakonom nije određen kraći rok.

Državna komisija

Član 20

Državna komisija za rješavanje po žalbama za azil (u daljem tekstu: Državna komisija), vodi postupak po žalbama izjavljenim na odluke prvostepenog organa.

Odluku po žalbi Državna komisija donosi većinom glasova ukupnog broja članova, u roku od dva mjeseca od dana predaje žalbe, ako ovim zakonom nije određen kraći rok.

Državnu komisiju čine predsjednik i četiri člana.

Predsjednik Državne komisije ima zamjenika koji se imenuje iz reda članova.

Za predsjednika i članove Državne komisije može biti imenovano lice koje je zaposleno u pravosudnim organima, organima državne uprave i javnim službama i ima završen pravni fakultet i pet godina radnog iskustva.

Predsjednik i zamjenik predsjednika Državne komisije imenuju se iz reda nosilaca pravosudnih funkcija.

Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Državne komisije imenuje Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na vrijeme od četiri godine.

Državna komisija donosi poslovnik o radu.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Državne komisije obavlja služba ili organ koji odredi Vlada.

Organ za zbrinjavanje

Član 21

Poslove koji se odnose na zbrinjavanje lica koja traže azil, kojima je priznat status izbjeglice, odobrena dodatna ili privremena zaštita vrši organ uprave nadležan za poslove zbrinjavanja izbjeglica (u daljem tekstu: nadležni organ).

Zbrinjavanje lica iz stava 1 ovog člana obuhvata pomoć u ostvarivanju prava na: smještaj, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu zaštitu, rad, pravnu pomoć, slobodu vjeroispovijesti, pristup humanitarnim i nevladinim organizacijama, humanitarnu pomoć, spajanje porodice, uključivanje u društvo i drugih prava propisanih ovim zakonom.

Pristup podacima

Član 22

Informacije i podatke o stanju u državi porijekla lica koje traži ili kojem je dat azil i trećoj državi, Kancelarija i Državna komisija mogu prikupljati i tražiti iz različitih izvora, uključujući i Visoki komesarijat.

IV. DAVANJE AZILA

1. Prijem lica koja traže azil

Pomoć licima koja traže azil

Član 23

Licu koje traži azil obezbjeđuje se neophodna pomoć i daju obavještenja o uslovima i postupku davanja azila, pravima i obavezama i ostvarivanju komunikacije sa licima koja daju pravnu pomoć, Visokim komesarijatom i drugim organizacijama koje se bave zaštitom prava izbjeglica, po pravilu, u pisanoj formi i na jeziku za koji se realno može očekivati da razumije.

Lice koje traži azil ima pravo da, u svim fazama postupka, ostvari komunikaciju sa licima i organima iz stava 1 ovog člana, radi dobijanja pomoći.

Predstavniku Visokog komesarijata omogućiće se, u svim fazama postupka, komunikacija sa licem koje traži azil i prikupljanje informacija o toku postupka.

Podnošenje zahtjeva za dobijanje azila

Član 24

Namjeru za podnošenje zahtjeva za dobijanje azila stranac može saopštiti na graničnom prelazu, nakon čega se dozvoljava ulazak u Crnu Goru i obezbjeđuje smještaj.

Licu koje traži azil omogućava se da što prije podnese zahtjev za dobijanje azila i izdaje potvrda o podnijetom zahtjevu.

Zahtjev za dobijanje azila podnosi se Kancelariji, u pisanoj formi ili usmeno na zapisnik, na jeziku koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori. Ukoliko lice koje traži azil ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi, zahtjev može podnijeti na jeziku države porijekla ili na jeziku koji poznaje.

Državni organ, organ lokalne samouprave ili drugi nenadležni organ kod kojeg stranac zatraži azil, obavezan je da takav zahtjev evidentira i bez odlaganja o tome obavijesti Kancelariju.

Ministarstvo propisuje obrazac zahtjeva za dobijanje azila i obrazac zapisnika iz stava 3 ovog člana.

Smještaj lica koje traži azil

Član 25

Licu koje traži azil nadležni organ obezbjeđuje smještaj u centru za smještaj lica koja traže azil (u daljem tekstu: Centar) ili drugom objektu za kolektivni smještaj nadležnog organa.

Licu sa posebnim potrebama obezbjeđuje se poseban smještaj i zbrinjavanje.

Lice koje ima finansijska sredstva ili je u mogućnosti da smještaj i izdržavanje obezbijedi na drugi način može se smjestiti izvan Centra i drugog objekta za kolektivni smještaj, ali nema pravo na socijalnu zaštitu.

Visoki komesarijat, Crveni krst Crne Gore i druge organizacije koje se bave zaštitom izbjeglica, mogu u Centru organizovati vaspitne, obrazovne i druge programe i pružati pravnu i drugu pomoć, uz prethodnu saglasnost nadležnog organa.

Uzimanje podataka

Član 26

Nakon smještaja u Centar, lice koje traži azil se fotografiše, uzimaju se otisci prstiju, potpis, a po potrebi i drugi podaci radi provjere ili utvrđivanja identiteta.

Lice koje traži azil obavezno je da se fotografiše i da da podatke iz stava 1 ovog člana.

Ministarstvo propisuje postupak i način uzimanja podataka iz stava 1 ovog člana.

Privremeno oduzimanje isprava

Član 27

Od lica koje traži azil mogu se privremeno oduzeti isprave koje mogu poslužiti kao dokaz za utvrđivanje činjenica u postupku, ukoliko nijesu priložene uz zahtjev, a naročito: putna isprava, viza i dozvola boravka; lična karta ili druga identifikaciona isprava; uvjerenja, izvodi i druge isprave iz evidencija rođenih, vjenčanih i državljana i putne karte, kao i druge isprave.

O privremeno oduzetim ispravama izdaje se potvrda.

Privremeno oduzete putne i lične isprave vratiće se licu, na njegov zahtjev, osim u slučaju zloupotrebe ili falsifikata.

Maloljetno lice i punoljetno poslovno nesposobno lice

Član 28

Nakon utvrđivanja identiteta i činjenice da je maloljetno lice bez pratnje ili da je punoljetno lice poslovno nesposobno, tim licima obezbjeđuje se staratelj, u skladu sa zakonom.

Zahtjevi za dobijanje azila lica iz stava 1 ovog člana imaju prioritet u rješavanju i odluke se donose u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

U postupku se vodi računa o smještaju, psihofizičkom stanju i najboljem interesu maloljetnog lica i preduzimaju mjere za pronalaženje članova njegove porodice.

Punoljetno poslovno nesposobno lice ima pravo na potrebnu njegu i zaštitu, u skladu sa zakonom.

2. Prava i obaveze lica koje traži azil

Prava lica koje traži azil

Član 29

Lice koje traži azil ima pravo na:

- 1) boravak i slobodu kretanja;
- 2) identifikacionu ispravu kojom potvrđuje identitet, pravni status, pravo na boravak i druga prava propisana ovim zakonom;
- 3) putni list za stranca, radi putovanja u inostranstvo, saglasno propisima o boravku stranaca;
- 4) besplatno osnovno i srednje obrazovanje u školama čiji je osnivač država;
- 5) obezbjeđenje smještaja ukoliko je potreban i odgovarajućih standarda života;
- 6) zdravstvenu zaštitu, u skladu sa posebnim propisima;
- 7) jedinstvo porodice;
- 8) pravnu pomoć;
- 9) rad u okviru Centra ili drugog objekta za kolektivni smještaj;
- 10) socijalnu zaštitu;
- 11) slobodu vjeroispovijesti;
- 12) pristup Visokom komesarijatu i nevladinim organizacijama, radi pružanja pravne pomoći u postupku davanja azila;
- 13) humanitarnu pomoć.

Obaveze lica koje traži azil

Član 30

Lice koje traži azil obavezno je da:

- 1) boravi u Centru ili drugom objektu za kolektivni smještaj, ukoliko smještaj i održavanje nije obezbijedilo na drugi način;
- 2) saraduje sa organima nadležnim za sprovođenje ovog zakona, preda identifikacione i sve isprave koje posjeduje, omogućiti lični pretres i pretres prtljaga i vozila, saopšti podatke o imovini i приходima i druge podatke koji mogu poslužiti kao dokaz u postupku;
- 3) bude dostupno i odazove se na poziv Kancelarije i nadležnog organa;
- 4) prijavi nadležnom organu promjene finansijskog i imovnog stanja, koje mogu uticati na ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu, smještaj, održavanje, zdravstvenu zaštitu i drugih prava;
- 5) prijavi Kancelariji promjenu mjesta boravka i adrese, u roku od tri dana od nastale promjene, ukoliko je samo obezbijedilo smještaj;
- 6) ne napušta Crnu Goru bez odobrenja, dok traje postupak po zahtjevu za dobijanje azila;
- 7) se podvrgne zdravstvenom pregledu i drugim mjerama u cilju sprječavanja širenja zaraznih bolesti, u skladu sa propisima iz oblasti zdravstva;
- 8) poštuje kućni red u Centru ili drugom objektu za kolektivni smještaj;
- 9) se pridržava rješenja o privremenom ograničenju kretanja.

Privremeno ograničenje kretanja

Član 31

Licu koje traži azil može se, izuzetno, rješenjem nadležnog organa ograničiti kretanje izvan Centra ili drugog objekta za kolektivni smještaj ili izvan određenog područja, a najduže do 15 dana, ako:

- 1) treba utvrditi identitet;
- 2) je uništilo putne ili lične isprave ili posjeduje lažna dokumenta, s namjerom da dovede u zabludu nadležne organe;
- 3) je to potrebno radi zaštite bezbjednosti zajednice.

Lice iz stava 1 ovog člana ima pravo na komunikaciju sa Visokim komesarijatom.

Licu mlađem od 16 godina života, koje je bez pratnje, neće biti ograničeno kretanje, izuzev ako je to jedina mogućnost.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana, može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana prijema rješenja. Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

3. Postupak po zahtjevu za dobijanje azila

Cilj postupka

Član 32

U postupku po zahtjevu za dobijanje azila utvrđuje se da li su ispunjeni uslovi za davanje azila saglasno ovom zakonu.

Licu koje traži azil ostaviće se dovoljno vremena da se pripremi za davanje izjave i obezbjeđivanje pravne pomoći.

Upotreba jezika i pisma u postupku

Član 33

Ako lice koje traži azil ne razumije jezik koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, tok postupka prati i u njemu učestvuje na svom jeziku ili jeziku koji je označio da razumije preko prevodioca kojeg obezbjeđuje Kancelarija.

Lice koje traži azil može obezbijediti prevodioca.

Dokazi priloženi uz zahtjev za dobijanje azila pisani na jeziku i pismu koji nije u službenoj upotrebi obavezno se prevode, ako su od značaja za donošenje odluke po zahtjevu.

Isključenje javnosti

Član 34

U postupku po zahtjevu za dobijanje azila isključena je javnost.

Zakonski zastupnik, punomoćnik ili staratelj maloljetnog lica i punoljetnog poslovno nesposobnog lica, predstavnik Visokog komesarijata i prevodilac mogu prisustvovati davanju izjave lica koje traži azil.

O datumu, vremenu i mjestu davanja izjave lica koje traži azil, u pisanoj formi, obavještavaju se lica iz stava 2 ovog člana.

Davanje izjave

Član 35

Licu koje traži azil omogućava se da se, u što kraćem roku, nakon podnošenja zahtjeva za dobijanje azila, izjasni o činjenicama i okolnostima koje su od značaja za donošenje odluke. Ukoliko je potrebno, lice može izjavu dati više puta.

Službeno lice koje vodi postupak obavezno je da licu koje traži azil omogući da, u svojoj izjavi, iscrpno predstavi, objasni i dokaže sve okolnosti i činjenice koje mogu biti od značaja za davanje azila, o čemu se obavještava u pozivu iz člana 34 stav 3 ovog zakona, kao i da vodi računa da nedostatak znanja i iskustva ne ugrozi prava lica koje traži azil.

Lice koje traži azil obavezno je da saraduje sa službenim licem koje vodi postupak u toku čitavog postupka, da omogući pristup svim dokazima kojima raspolaže, podnese dokumenta i isprave i iznese i objasni činjenice i okolnosti koje su od značaja za donošenje odluke.

Za vrijeme davanja izjave iz stava 1 ovog člana vodi se zapisnik, koji potpisuju lica koja su učestvovala u postupku.

Davanje izjave može biti audio snimljeno, o čemu lice koje traži azil mora biti obaviješteno.

Razlozi za isključenje

Član 36

Status izbjeglice neće se priznati strancu za kojeg postoje ozbiljni razlozi da se smatra:

- 1) da je počinio zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti, u smislu međunarodnih dokumenata koji sadrže odredbe o tim zločinima;
- 2) da je počinio težak zločin prema međunarodnom pravu izvan Crne Gore i prije dolaska u Crnu Goru;
- 3) da je kriv za postupak koji je u suprotnosti sa ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija.

Status izbjeglice neće se priznati strancu koji uživa zaštitu ili pomoć nekog organa ili ustanove Ujedinjenih nacija, osim Visokog komesarijata.

Odredba stava 2 ovog člana neće se primjenjivati kada zaštita ili pomoć prestane, iz bilo kojeg razloga, a status stranca nije konačno riješen, ukoliko postupak po zahtjevu za dobijanje azila nije okončan.

Status izbjeglice neće se priznati strancu kojem su organi u Crnoj Gori priznali da ima prava i obaveze koje proističu iz posjedovanja crnogorskog državljanstva.

Dostavljanje pismena

Član 37

U postupku po zahtjevu za dobijanje azila pismena se dostavljaju lično licu koje traži azil, njegovom zakonskom zastupniku ili punomoćniku. Pismo se smatra uručenim kada ga, na zakonom propisan način, primi jedno od navedenih lica.

Pozivi i druga pismena dostavljaju se licu koje traži azil na jeziku i pismu koje je označilo da razumije.

4. Odluke po zahtjevu za dobijanje azila

Vrste odluka

Član 38

Na osnovu izvedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja donosi se zaključak o obustavi postupka, rješenje kojim se usvaja zahtjev i priznaje status izbjeglice ili odobrava dodatna zaštita ili odbija zahtjev za dobijanje azila.

Odluke iz stava 1 ovog člana dostavljaju se u pisanoj formi.

Obustava postupka

Član 39

Zaključkom se postupak može obustaviti, ako lice koje traži azil:

- 1) odustane od zahtjeva za dobijanje azila, na zapisnik ili u pisanoj formi;
- 2) se ne odazove na poziv Kancelarije i pored ponovljenog poziva, bez prethodno datog opravdanog razloga;
- 3) ne obavijesti Kancelariju o promjeni mjesta boravka ili adrese stana ili na drugi način sprječava prijem poziva, bez opravdanog razloga;
- 4) odbije da sarađuje prilikom utvrđivanja identiteta;
- 5) namjerno izbjegava da pruži podatke o činjenicama ili okolnostima ili da priloži dokaze koje posjeduje, a koji su od bitnog značaja za utvrđivanje osnovanosti zahtjeva;
- 6) napusti Centar ili drugi objekat za kolektivni smještaj bez prethodnog obavještenja i ne vrati se u roku od tri dana od samovoljnog odlaska, što se utvrđuje na osnovu službene evidencije;
- 7) napusti Crnu Goru za vrijeme trajanja postupka, bez odobrenja.

Žalba protiv zaključka iz stava 1 ovog člana može se izjaviti u roku od osam dana od dana uručenja.

Odluku po žalbi iz stava 2 ovog člana Državna komisija donosi u roku od 30 dana od dana predaje žalbe.

Odbijanje zahtjeva za dobijanje azila

Član 40

Rješenjem se odbija zahtjev za dobijanje azila, ako se utvrdi da:

- 1) nema opravdanog straha od progona ili stvarnog rizika iz člana 2 st. 3 i 4 ovog zakona;
- 2) postoji razlog za isključenje iz člana 36 ovog zakona;
- 3) je zahtjev očigledno neosnovan, iz razloga propisanih u članu 41 ovog zakona;
- 4) lice koje traži azil posjeduje i državljanstvo treće države i nije tražilo njenu zaštitu, osim ako navede kategoričke razloge zbog kojih se nije moglo staviti pod zaštitu te države;
- 5) je progon iz člana 2 ovog zakona ograničen na jedan dio države čiji je državljanin, odnosno gdje lice bez državljanstva ima mjesto stalnog boravka, osim ako se na osnovu svih okolnosti ne može očekivati da lice dobije zaštitu u drugom dijelu te države.

Odluku po žalbi protiv rješenja kojim se odbija zahtjev za dobijanje azila maloljetnog lica bez pratnje i punoljetnog poslovno nesposobnog lica Državna komisija donosi u roku od 15 dana od dana predaje žalbe.

Očigledno neosnovan zahtjev za dobijanje azila

Član 41

Zahtjev za dobijanje azila je očigledno neosnovan, ako lice nema stvarnog osnova za zahtjev zbog straha od progona u državi porijekla ili ako zahtjev zasniva na namjernoj prevari ili zloupotrebi postupka azila.

Smatra se da lice koje traži azil nema stvarnog osnova za zahtjev zbog straha od progona, ako:

- 1) zahtjev zasniva na ekonomskim razlozima ili boljim uslovima života;
- 2) zahtjevu u potpunosti nedostaju podaci o tome da bi u državi porijekla bilo izloženo strahu od progona ili njegova izjava ne sadrži okolnosti ili detalje o ličnom progonu;
- 3) zahtjevu očigledno nedostaje vjerodostojnost, a izjava lica je nedosljedna, kontradiktorna ili realno nemoguća;
- 4) se, zbog opštih političkih okolnosti, pravnog stanja ili sprovođenja zakona u državi porijekla ili trećoj državi, generalno može smatrati da ne može postojati strah od progona, osim ako dokaže da ta država nije bezbjedna za njega;

5) je licu ranije zabranjen ulazak u Crnu Goru, u skladu sa zakonom, a razlozi zbog kojih je došlo do zabrane nijesu se promijenili.

Smatra se da lice koje traži azil zahtjev zasniva na namjernoj prevari ili zloupotrebi postupka, ako:

- 1) zahtjev zasniva na lažnom identitetu ili falsifikovanim dokumentima, osim ako za to navede opravdane razloge;
- 2) namjerno, nakon podnošenja zahtjeva za dobijanje azila, daje neistinite izjave, usmeno ili u pisanoj formi, a od bitnog su značaja za priznavanje statusa izbjeglice;
- 3) namjerno uništi, ošteti, krije isprave ili dokaze bitne za zahtjev ili se poslužilo drugom putnom ispravom, drugim dokumentom ili kartom, u namjeri da stvori lažni identitet ili da oteža razmatranje zahtjeva;
- 4) namjerno prikriva da je već podnijelo zahtjev za dobijanje azila u drugoj državi, posebno ako se koristilo lažnim identitetom;
- 5) podnosi zahtjev s ciljem da izbjegne protjerivanje iz Crne Gore, a ranije je imalo dovoljno mogućnosti da podnese zahtjev za dobijanje azila;
- 6) očigledno propusti da postupa prema bitnim obavezama koje se odnose na postupak azila propisanim ovim zakonom;
- 7) je prikrilo da je njegov zahtjev za dobijanje azila u Crnoj Gori ili drugoj državi nakon razmatranja u postupku koji je uključivao adekvatne proceduralne garancije utvrđene međunarodnim dokumentima odbijen, a okolnosti na kojima zasniva zahtjev nijesu se promijenile;
- 8) ima odobren azil u drugoj državi i nastavlja da koristi zaštitu te države.

U slučajevima iz st. 2 i 3 ovog člana donosi se rješenje u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Protiv rješenja iz stava 4 ovog člana žalba se izjavljuje u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Odluku po žalbi iz stava 5 ovog člana Državna komisija donosi u roku od 15 dana od dana predaje žalbe.

Rješenje

Član 42

Rješenje kojim se usvaja zahtjev i priznaje status izbjeglice ili odobrava dodatna zaštita sadrži prava propisana ovim zakonom.

Rješenje kojim se obija zahtjev za dobijanje azila sadrži razloge sa kojih zahtjev za dobijanje azila nije usvojen, uputstvo o pravu na žalbu i rok u kojem je lice obavezno da napusti Crnu Goru.

Rok iz stava 2 ovog člana ne može biti kraći od 15 dana, odnosno tri dana od dana konačnosti rješenja, ako je rješenje donijeto sa razloga iz člana 41 ovog zakona.

Vraćanje i protjerivanje

Član 43

Lice po čijem je zahtjevu za dobijanje azila postupak obustavljen obavezno je da napusti Crnu Goru u roku od 15 dana od dana konačnosti zaključka, a lice kojem je zahtjev za dobijanje azila odbijen, u roku određenom rješenjem o odbijanju zahtjeva.

Ako lice po čijem je zahtjevu postupak obustavljen ili zahtjev za dobijanje azila odbijen ne napusti Crnu Goru u roku iz stava 1 ovog člana, odnosno u roku određenom rješenjem, njegovo vraćanje ili protjerivanje sprovede se u skladu sa zakonom kojim se uređuje boravak stranaca.

V. LICA KOJIMA JE PRIZNAT STATUS IZBJEGLICE

1. Prava lica kojem je priznat status izbjeglice

Član 44

Lice kojem je priznat status izbjeglice ima pravo na:

- 1) boravak;
- 2) putnu ispravu i ličnu kartu kojom potvrđuje identitet, pravni status, pravo na boravak i druga prava propisana ovim zakonom;
- 3) slobodu kretanja i izbor mjesta boravka;
- 4) slobodan pristup sudovima i pravnoj pomoći;
- 5) slobodu vjeroispovijesti;
- 6) besplatno osnovno i srednje obrazovanje u školama čiji je osnivač država, a više i visoko obrazovanje u javnim ustanovama čiji je osnivač država, pod uslovima propisanim za strance;
- 7) rad;
- 8) socijalnu zaštitu;
- 9) spajanje porodice;
- 10) smještaj, ukoliko je potreban, a najduže šest mjeseci od dana priznavanja statusa izbjeglice;
- 11) zdravstvenu zaštitu, do sticanja svojstva osiguranog lica, u skladu sa posebnim propisom;
- 12) sticanje pokretne i nepokretne imovine, pod uslovima određenim zakonom, uz oslobađanje od reciprociteta poslije tri godine boravka u Crnoj Gori;
- 13) pomoć pri uključivanju u društvo.

Socijalna zaštita

Član 45

Lice kojem je priznat status izbjeglice ostvaruje pravo na socijalnu zaštitu saglasno posebnom propisu o socijalnoj zaštiti, a najduže jednu godinu od konačnosti rješenja kojim je priznat status izbjeglice.

Ako lice kojem je priznat status izbjeglice odbije da prihvati ponuđeno zaposlenje, prestaje mu pravo na socijalnu zaštitu.

Pravo na rad

Član 46

Pravo na rad lica kojem je priznat status izbjeglice ostvaruje pod istim uslovima koji su propisani za strance sa odobrenim stalnim boravkom.

Mjera ograničenja rada stranaca neće se primjenjivati na lica kome je priznat status izbjeglice, ako ispunjava jedan od ssedećih uslova:

- 1) boravi najmanje tri godine u Crnoj Gori;
- 2) je u braku sa crnogorskim državljaninom;
- 3) jedno njegovo dijete ima crnogorsko državljanstvo.

Pravo na invalidsko osiguranje, zdravstvenu zaštitu, penzijsko osiguranje i druga prava iz radnog odnosa lica kojem je priznat status izbjeglice ostvaruje kao i crnogorski državljanin.

Spajanje porodice

Član 47

Lice kojem je priznat status izbjeglice ima pravo na spajanje sa članovima porodice.

Članovima porodice, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se bračni drug, ako je u zakoniti brak stupio prije dolaska u Crnu Goru, maloljetna djeca i staratelj maloljetnog lica.

Članovima porodice iz stava 2 ovog člana, na njihov zahtjev, priznaće se status izbjeglice.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, pravo na spajanje porodice neće se odobriti, ako za člana porodice postoje razlozi za isključenje iz člana 36 ovog zakona.

Zahtjev za spajanje porodice može se podnijeti u diplomatsko-konzularnom predstavništvu o kome rješava organ iz člana 19 ovog zakona.

U opravdanim slučajevima, može se odobriti spajanje i sa drugim članovima porodice.

Uključivanje u društvo

Član 48

Uslovi da se lice kojem je priznat status izbjeglice uključi u društveni, ekonomski i kulturni život obezbjeđuju se, zavisno od ekonomskih i drugih mogućnosti, organizovanjem kurseva jezika, pružanjem obavještenja o državnom uređenju, istoriji i kulturi, organizovanjem seminara i drugih oblika osposobljavanja.

Integracija i naturalizacija

Član 49

U okviru ekonomskih i drugih mogućnosti Crne Gore nastojaće se u najvećoj mogućoj mjeri, da se:

- 1) omogući integracija i naturalizacija izbjeglica;
- 2) takse i drugi troškovi u postupku ostvarivanja prava i naturalizacije odrede u visini koja ne predstavlja smetnju za podnošenje zahtjeva i ostvarivanje prava.

2. Obaveze lica kome je priznat status izbjeglice

Član 50

Lice kojem je priznat status izbjeglice obavezno je da:

- 1) prihvati ponuđeni smještaj;
- 2) prijavi promjenu mjesta boravka i adrese stana Kancelariji u roku od osam dana od dana nastale promjene;
- 3) obavijesti Kancelariju o svim promjenama koje su od značaja za ostvarivanje prava iz člana 44 ovog zakona.

Ako lice iz stava 1 tačka 1 ovog člana odbije ponuđeni smještaj, prestaje mu pravo na smještaj.

3. Prestanak i ukidanje statusa izbjeglice

Prestanak statusa izbjeglice

Član 51

Status izbjeglice prestaje licu, ako:

- 1) dobrovoljno ponovo uživa zaštitu države čije državljanstvo ima;
- 2) nakon što je izgubilo državljanstvo, to državljanstvo ponovno dobrovoljno stekne;
- 3) stekne novo državljanstvo i uživa zaštitu države novog državljanstva;
- 4) se dobrovoljno vratilo radi nastanjenja u državu koju je napustilo ili izvan koje je ostalo iz straha od progona;

- 5) više ne može da odbija zaštitu države čiji je državljanin, jer su prestale postojati okolnosti zbog kojih je priznat status izbjeglice;
- 6) se lice bez državljanstva može vratiti u državu u kojoj je imalo mjesto stalnog boravka, jer su prestale postojati okolnosti zbog kojih je priznat status izbjeglice.

Odredbe stava 1 tač. 5 i 6 ovog člana neće se primjenjivati na lice koje može, da bi odbijalo zaštitu države čiji je državljanin i da se vrati u državu u kojoj je imalo mjesto stalnog boravka, da navede kategorične razloge o ranijim progonima.

Ukidanje statusa izbjeglice

Član 52

Status izbjeglice ukida se licu, ako:

- 1) je trebalo biti isključeno ili su nastupili razlozi za isključenje iz člana 36 ovog zakona;
- 2) je pogrešno prikazivanje činjenica ili okolnosti od strane tog lica, uključujući upotrebu falsifikovanih dokumenata, bilo odlučujuće za priznavanje statusa izbjeglice;
- 3) ima i drugo efektivno državljanstvo;
- 4) se iselilo iz Crne Gore uz izjavu o preseljenju u pisanoj formi ili boravi u drugoj državi duže od 60 dana, koju je izabralo kao mjesto stalnog boravka i o tome nije obavijestilo Kancelariju.

VI. DODATNA ZAŠTITA

1. Odobravanje i vrijeme trajanja dodatne zaštite

Odobravanje dodatne zaštite

Član 53

Dodatna zaštita odobrava se licu kojem nije priznat status izbjeglice ali za koje postoje ozbiljni razlozi da se vjeruje da bi se povratkom u državu porijekla ili drugu državu izložilo stvarnim rizicima iz člana 2 stav 4 ovog zakona.

Dodatna zaštita se neće odobriti licu, ako:

- 1) ne postoje ozbiljni razlozi iz stava 1 ovog člana;
- 2) postoje razlozi za isključenje iz člana 36 ovog zakona;
- 3) postoje ozbiljni razlozi da se smatra da njegov boravak predstavlja opasnost za zajednicu ili za bezbjednost Crne Gore;
- 4) je prije dolaska u Crnu Goru počinilo jedno ili više krivičnih djela, pored slučajeva predviđenih članom 36 stav 1 ovog zakona, za koja je, da su izvršena u Crnoj Gori, predviđena kazna zatvora i ako je napustilo državu porijekla isključivo sa namjerom da izbjegne sankcije za navedena krivična djela.

Vrijeme trajanja dodatne zaštite

Član 54

Dodatna zaštita traje jednu godinu.

Vrijeme trajanja dodatne zaštite može se produžavati za šest mjeseci dok postoje razlozi iz člana 53 stav 1 ovog zakona.

2. Prava i obaveze lica kojem je odobrena dodatna zaštita

Član 55

Lice kojem je odobrena dodatna zaštita ima pravo na:

- 1) boravak;
- 2) slobodu kretanja i izbor mjesta boravka;
- 3) identifikacionu ispravu koja potvrđuje njegov identitet, pravni status, pravo na boravak i druga prava utvrđena ovim zakonom;
- 4) putni list za stranca, saglasno propisima o boravku stranaca, radi putovanja u inostranstvo;
- 5) slobodan pristup sudovima i pravnoj pomoći;
- 6) slobodu vjeroispovijesti;
- 7) besplatno osnovno i srednje obrazovanje u školama čiji je osnivač država;
- 8) rad saglasno članu 46 ovog zakona;
- 9) socijalnu zaštitu saglasno članu 45 ovog zakona;
- 10) osnovni smještaj, ukoliko je potreban, do obezbjeđenja sredstava za egzistenciju, a najduže šest mjeseci od konačnosti rješenja o odobravanju dodatne zaštite;
- 11) besplatnu hitnu medicinsku pomoć;
- 12) pomoć pri uključivanju u društvo;
- 13) spajanje porodice.

Lice kojem je odobrena dodatna zaštita ima ostala prava i obaveze kao stranac kojem je odobren boravak na određeno vrijeme u Crnoj Gori.

3. Prestanak i ukidanje dodatne zaštite

Član 56

Dodatna zaštita prestaje kada su okolnosti iz člana 2 stav 4 ovog zakona prestale da postoje ili su se u tolikoj mjeri promijenile da zaštita više nije potrebna.

Dodatna zaštita se ukida ili se njeno trajanje neće produžiti licu, ako:

- 1) je lice trebalo biti isključeno ili su nastupili razlozi za isključenje iz člana 36 ovog zakona;
- 2) je pogrešno prikazivanje činjenica ili okolnosti od strane tog lica, uključujući upotrebu falsifikovanih dokumenata, bilo odlučujuće za odobravanje zaštite;
- 3) je trajno napustilo Crnu Goru;
- 4) je zaštita odobrena na osnovu drugog zakona ili međunarodnog sporazuma;
- 5) uživa međunarodnu zaštitu ili ima regulisan boravak u trećoj državi;
- 6) stekne državljanstvo druge države.

VII. PRIVREMENA ZAŠTITA

Odobrovanje privremene zaštite

Član 57

Privremena zaštita odobrava se licima kojima je zaštita potrebna saglasno članu 2 stav 5 ovog zakona, pod uslovom da su imala:

- 1) stalni boravak u državi porijekla i da su direktno došli u Crnu Goru;
- 2) zakoniti boravak u Crnoj Gori, a po isteku tog boravka, privremeno im je onemogućen povratak u državu porijekla.

Vlada donosi odluku o potrebi odobravanja privremene zaštite i broju lica kojima se odobrava zaštita.

Vrijeme trajanja privremene zaštite

Član 58

Privremena zaštita traje jednu godinu.

Vrijeme trajanja privremene zaštite može se produžiti za šest mjeseci, a najduže za jednu godinu.

Vlada periodično preispituje postojanje okolnosti iz člana 57 ovog zakona i odlučuje o produženju privremene zaštite.

Pojedinačne odluke koje se odnose na privremenu zaštitu donose se u skladu sa odlukom Vlade i principima propisanim ovim zakonom, izvan propisanog postupka po pojedinačnom zahtjevu za dobijanje azila.

Uskraćivanje privremene zaštite

Član 59

Privremena zaštita neće se odobriti licu, ako:

- 1) ne postoje razlozi iz člana 57 stav 1 ovog zakona;
- 2) postoje razlozi za isključenje iz člana 36 ovog zakona;
- 3) postoje ozbiljni razlozi da se smatra da njegov boravak predstavlja opasnost za zajednicu ili za bezbjednost Crne Gore;
- 4) je počinilo krivično djelo u Crnoj Gori za koje je izrečena kazna zatvora najmanje pet godina;
- 5) ima priznat status izbjeglice ili odobren boravak po odredbama zakona kojim se uređuje boravak stranaca;
- 6) uživa međunarodnu zaštitu ili ima državljanstvo ili odobren boravak u trećoj državi;
- 7) je privremena zaštita već odobrena ili je njegovom voljom prestala.

Prava lica kojima je odobrena privremena zaštita

Član 60

Lice kojem je odobrena privremena zaštita ima pravo na:

- 1) boravak;
- 2) slobodu kretanja;
- 3) identifikacionu ispravu koja potvrđuje njegov identitet, pravni status, pravo na boravak i druga prava utvrđena ovim zakonom;
- 4) putni list za stranca, saglasno propisima o boravku stranaca, radi putovanja u inostranstvo;
- 5) osnovne uslove za život u organizovanom smještaju;
- 6) rad u objektima organizovanog smještaja;
- 7) besplatnu hitnu medicinsku pomoć;
- 8) besplatno osnovno i srednje obrazovanje u školama čiji je osnivač država;
- 9) slobodan pristup sudovima i pravnoj pomoći;
- 10) slobodu vjeroispovjesti;
- 11) humanitarnu pomoć.

Boravak iz stava 1 tačka 1 ovog člana ne smatra se boravkom u smislu zakona kojima se uređuju boravak stranaca i državljanstvo.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, licu kojem je odobrena privremena zaštita može se odobriti spajanje sa članovima porodice, ako je to jedino moguće ostvariti na teritoriji Crne Gore.

Pravo na spajanje porodice iz stava 3 ovog člana ima maloljetno lice koje nije zasnovalo svoju porodicu i bračni drug lica kome je odobrena privremena zaštita. Članovima porodice odobrava se privremena zaštita, na njihov zahtjev.

Prestanak privremene zaštite

Član 61

Privremena zaštita prestaje:

- 1) prestankom postojanja razloga zbog kojih je odobrena privremena zaštita iz člana 57 stav 1 ovog zakona;
- 2) protekom vremena za koje je odobrena;
- 3) nastupanjem razloga za isključenje iz člana 36 ovog zakona;
- 4) kada lice trajno napusti Crnu Goru;
- 5) kada je licu odobren drugi oblik zaštite na osnovu zakona ili međunarodnog sporazuma;
- 6) dobijanjem međunarodne zaštite ili odobravanjem boravaka u trećoj državi;
- 7) sticanjem državljanstva druge države.

Podnošenje zahtjeva za dobijanje azila

Član 62

Lice kojem je odobrena privremena zaštita ima pravo da, za vrijeme ili po proteku vremena trajanja privremene zaštite, podnese zahtjev za dobijanje azila, ali ne može koristiti prava za lica iz člana 29 ovog zakona, dok traje privremena zaštita.

Ako postupak po zahtjevu za dobijanje azila nije okončan prije prestanka privremene zaštite, isti će se okončati nakon njenog prestanka.

Lice kojem je odobrena privremena zaštita, čiji je zahtjev za dobijanje azila odbijen, uživa privremenu zaštitu za vrijeme za koje je odobrena.

VIII. OSTVARIVANJE PRAVA

Mjesto i vrijeme ostvarivanja prava

Član 63

Prava iz čl. 29, 44, 55 i 60 ovog zakona mogu se ostvarivati samo na teritoriji Crne Gore i do konačne odluke o podnijetom zahtjevu za dobijanje azila, prestanku ili ukidanju statusa izbjeglice i dodatne zaštite i prestanku privremene zaštite.

Nakon konačne odluke o odbijanju zahtjeva za dobijanje azila, prestanku ili ukidanju statusa izbjeglice i dodatne zaštite, prestanku privremene zaštite i prestanku prava po ovom osnovu, na lice koje ostane da boravi u Crnoj Gori primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje boravak stranaca.

Način ostvarivanja prava

Član 64

Sredstva za ostvarivanje prava iz čl. 29, 44, 55 i 60 ovog zakona obezbjeđuju se u skladu sa postojećim ekonomskim, socijalnim i drugim mogućnostima.

Ministarstva nadležna za poslove socijalne zaštite, obrazovanja i zdravstva propisuju iz svoje nadležnosti način ostvarivanja prava iz čl. 29, 44, 55 i 60 ovog zakona.

IX. ISPRAVE

Izdavanje isprava

Član 65

Isprave za dokazivanje identiteta, pravnog statusa i prava i isprave za putovanje u inostranstvo, propisane ovim zakonom, izdaje organ iz člana 19 ovog zakona.

Zahtjev za izdavanje isprava maloljetnim i poslovno nesposobnim punoljetnim licima podnosi roditelj odnosno staratelj.

Obrasci isprava iz stava 1 ovog člana, imaju Grb Crne Gore i štampaju se na jeziku koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i engleskom jeziku, a popunjavaju se na jeziku koji je u službenoj upotrebi.

Vlada propisuje izgled i sadržaj obrazaca i način izdavanja isprava iz stava 1 ovog člana.

Obaveze imaoaca isprava

Član 66

Lice je obavezno da isprave za dokazivanje identiteta nosi sa sobom i da ih pokaže na zahtjev službenog lica koje je zakonom ovlašćeno da utvrđuje identitet.

Isprave iz člana 65 stav 1 ovog zakona moraju se vratiti nakon okončanja postupka za davanje azila, prestanka ili ukidanja statusa izbjeglice i dodatne zaštite, prestanka privremene zaštite ili u slučaju zamjene isprave.

Zabranjeno je davanje isprava iz člana 65 stav 1 ovog zakona na poslugu drugom licu ili upotreba tuđe isprave kao svoje.

Nestanak ili oštećenje isprava lica je obavezno prijaviti u roku od dva dana od dana nestanka ili oštećenja.

Identifikacione isprave

Član 67

Identifikaciona isprava lica koje traži azil važi do donošenja konačne odluke po zahtjevu za dobijanje azila.

Identifikaciona isprava lica kojem je odobrena dodatna zaštita izdaje se sa rokom važenja od jedne godine, sa mogućnošću produženja roka važenja za šest mjeseci.

Identifikaciona isprava lica kojem je odobrena privremena zaštita izdaje se sa rokom važenja od jedne godine, sa mogućnošću produženja roka važenja za po šest mjeseci, a najduže za jednu godinu.

Lična karta licu kojem je priznat status izbjeglice izdaje se sa rokom važenja od 10 godina.

Licu kojem je priznat status izbjeglice koje je, u momentu izdavanja isprave iz stava 4 ovog člana, mlađe od 18 godina života, lična karta izdaje se sa rokom važenja od pet godina.

Isprave iz st. 1 do 5 ovog člana izdaju se po službenoj dužnosti nakon podnošenja zahtjeva za dobijanje azila, odnosno davanja azila.

Putna isprava

Član 68

Putna isprava izdaje se na zahtjev lica kojem je priznat status izbjeglice, koje je navršilo 18 godina života.

Putna isprava izdaje se sa rokom važenja od dvije godine i može se produžiti.

Maloljetno lice može biti upisano u putnu ispravu roditelja ili staratelja, dok ne navršni 14 godina života.

Izdavanje putne isprave iz stava 1 ovog člana ne daje imaoцу pravo na zaštitu od strane diplomatsko-konzularnog predstavništva i ne daje tim predstavništvima pravo na pružanje zaštite imaoцу te isprave.

Odredbe st. 1 i 4 ovog člana odnose se i na izdavanje putnog lista za strance.

Odbijanje zahtjeva za izdavanje i oduzimanje putne isprave

Član 69

Zahtjev za izdavanje putne isprave licu kojem je priznat status izbjeglice odbiće se iz razloga bezbjednosti i javnog poretka, ako:

- 1) se vodi krivični postupak, na zahtjev suda;
- 2) je izrečena безусловna kazna zatvora, dok kaznu ne izdrži.

Ako su razlozi iz stava 1 ovog člana postojali prije izdavanja putne isprave, a za njih se saznalo kasnije ili su nastali nakon izdavanja isprave, putna isprava će se oduzeti.

Žalba protiv rješenja iz st. 1 i 2 ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

X. EVIDENCIJE I ZAŠTITA PODATAKA

Evidencije

Član 70

Organ iz člana 19 ovog zakona uspostavlja, vodi, ažurira i koristi evidencije o licima: koja traže azil, kojima je priznat status izbjeglice i odobrena dodatna ili privremena zaštita, pravima koja koriste, ispravama izdatim u skladu sa ovim zakonom i privremeno zadržanim ispravama.

Vlada propisuje sadržaj i način vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana.

Podaci iz evidencija iz stava 1 ovog člana dostavljaju se državnim organima koji imaju zakonom utvrđeno pravo korišćenja tih podataka.

Prikupljanje podataka

Član 71

Organ iz člana 19 ovog zakona može, za vođenje postupka, prikupljati podatke o licima koja traže ili kojima je dat azil, od državnih organa i organa lokalne samouprave radi utvrđivanja identiteta i postojanja razloga za isključenje, prestanak i ukidanje statusa, u mjeri u kojoj je to potrebno za obavljanje poslova utvrđenih ovim zakonom.

Organi iz stava 1 ovog člana, koji raspolažu podacima koji se odnose na lica iz stava 1 ovog člana, obavezni su dostaviti podatke prvostepenom organu na njegov zahtjev.

Podaci iz st. 1 i 2 ovog člana prikupljaju se i dostavljaju u skladu sa međunarodnim dokumentima i propisom o zaštiti ličnih podataka.

Razmjena podataka

Član 72

Organ iz člana 19 ovog zakona može, na osnovu međunarodnog ugovora, razmjenjivati podatke o licima na koja se odnosi ovaj zakon sa organima drugih država nadležnim za azil, osim sa državom porijekla, pod uslovom da ta država garantuje odgovarajuću zaštitu podataka.

Izuzetno, radi izvršavanja odluke o vraćanju ili protjerivanju, lica čiji je zahtjev za dobijanje azila konačno odbijen ili kojem je, konačnom odlukom prestao ili ukinut azil, mogu se sa nadležnim organima drugih država razmjenjivati sljedeći podaci: ime i prezime, datum rođenja, pol, državljanstvo, mjesto stalnog boravka i adresu stana, podaci o članovima porodice, podaci o ispravama koje je izdala država porijekla i podaci o otiscima prstiju i fotografija.

XI. KAZNENA ODREDBA

Član 73

Novčanom kaznom od jednostrukog do petostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj lice, ako:

- 1) sa sobom ne nosi identifikacione isprave (član 66 stav 1);
- 2) na zahtjev ovlašćenog lica, u slučajevima i pod uslovima propisanim zakonom, odbije da da na uvid ispravu za dokazivanje identiteta (član 66 stav 1);
- 3) ne vrati ispravu po okončanju postupka ili u slučaju zamjene isprave (član 66 stav 2);
- 4) svoju ispravu da na posluđu drugom licu ili koristi tuđu ispravu kao svoju (član 66 stav 3);
- 5) ne prijavi, ili neblagovremeno prijavi nestanak ili oštećenje isprave (član 66 stav 4).

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 74

U roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona:

- Vlada će imenovati Državnu komisiju, propisati izgled i sadržaj obrazaca isprava, način izdavanja isprava i propisati sadržaj i način vođenja evidencija;
- Ministarstvo će propisati obrazac zahtjeva za dobijanje azila i obrazac zapisnika i postupak i način uzimanja podataka iz člana 26 stav 1 ovog zakona;
- Ministarstva nadležna za poslove socijalne zaštite, obrazovanja i zdravstva propisaće iz svoje nadležnosti način ostvarivanja prava iz čl. 29, 44, 55 i 60 ovog zakona.

Član 75

Status izbjeglice priznat strancu na osnovu Zakona o kretanju i boravku stranaca ("Službeni list SFRJ", br. 56/80, 53/83, 26/90 i 53/91 i "Službeni list SRJ", br. 24/94 i 28/96) produžava se, ako se u postupku utvrdi da lice na dan početka primjene ovog zakona stalno boravi u Crnoj Gori i da ne postoje razlozi za prestanak ili ukidanje statusa izbjeglice propisani ovim zakonom.

Status izbjeglice priznaće se licima kojima je priznat status raseljenog lica na osnovu Uredbe o zbrinjavanju raseljenih lica ("Službeni list RCG" br. 37/92), ako se u postupku utvrdi da raseljeno lice, na dan početka primjene ovog zakona, stalno boravi u Crnoj Gori i da ne postoje razlozi za prestanak ili ukidanje statusa izbjeglice propisani ovim zakonom.

Postupci započeti po odredbama Zakona o kretanju i boravku stranaca i Uredbe o zbrinjavanju raseljenih lica okončaće se po odredbama ovog zakona.

Član 76

Danom početka primjene ovog zakona prestaje primjena odredaba čl. 44 do 60 Zakona o kretanju i boravku stranaca ("Službeni list SFRJ", br. 56/80, 53/83, 26/90 i 53/91 i "Službeni list SRJ", br. 24/94 i 28/96) i prestaju da važe odredbe Uredbe o zbrinjavanju raseljenih lica ("Službeni list RCG", br. 37/92) koje su u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 77

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se nakon isteka roka od šest mjeseci od dana stupanja na snagu.